

Adalet ve Merhamet Medeniyeti

Prof. Dr. Nurullah GENÇ

Tohum Dergisi, Güz 2021

Adalet ve merhamet bizim için başat kavramlardır. Çünkü bu ikisini yeryüzünde sağladığımız zaman insanlığın huzuru sağlanmış demektir. Bu ikisini yeryüzünde sağladığımızda zulüm ortadan kalkmış, hak yerini bulmuş demektir.

İçinde bulunduğumuz çağ için, insanlık için söyleyeceğimiz şeyler var. Yapmamız gereken çok fazla iş var. Kavramları yeniden düşünerek, medeniyetimizi yeniden konuşarak, tanımaya çalışarak, dünyanın içinde bulunduğu hâle çağlar üstü bir nizamın kavramları ve kelimeleriyle yeniden tarifler ve tanım-lamalar getirerek, büyük bir vazifenin omuzlarımızın üzerinde olduğunu bilmemiz gerekiyor.

Adalet ve merhamet belki de bu kavramların başında yer alan başat kavramlardır zaten. Çünkü bu ikisini yer-yüzünde sağladığımız zaman insanlığın huzuru sağlanmış demektir. Bu ikisini yeryüzünde sağladığımızda zulüm ortadan kalkmış demektir. Hak yerini bulmuş demektir. İşte o zaman, temsil ettiğimiz mananın yeryüzü, insanlık ve kâinat için ehemmiyeti çok daha iyi anlaşılacaktır. Bu kardeşiniz adalet kelimesiyle yedi yaşında tanışmıştır. Yedi yaşında adalet kelimesini duydum ve kendi kendime, “Demek ki adalet bu imiş” dedim, köyde doğmuş, büyümüş, bir yaşlarında bir buçuk seneliğine Horasan’a gitmiş ama o yıllarını hatırlamayan yedi yaşındaki bir çocuk olarak.

Adaleti 7 yaşında tanıdım

Rahmetli babam yanında taşıdığı bir koyunla beni Horasan’a hayvan pazarına götürdüğünde adaleti tanıdım. Adaletin ne olduğunu yedi yaşındaki bir çocuk olarak bütün hücrelerimde hissettim. O gün bugündür ‘hak yerini bulmalı, hakkı neyse odur, bu bunun hakkı mıdır, hak gerçekten böyle mi gerektiriyor?’ diye sorar dururum. Sebebi yedi yaşında yaşadığım hadisedir. Rahmetli babam, yanında taşıdığı koyun oldukça şişman bir koyun, biz ‘tavlı’ deriz Erzurum’da, hayvan pazarına götürdü. “Cambazlar, hayvan alıp satan kişiler, başımıza üşüşürler ama bakalım hak-kını verecekler mi?” demişti rahmetli babam.

İki-üç kişi, kırk lira-ile elli lira arasında bir fiyat verdi ama babam “olmaz” dedi. Kırk, kırk beş, elli, diyenlere “olmaz” dedi. Cambazlar da bırakıp gittiler. Meğer bu bir yöntemmiş o zamanlar. Bilerek düşük fiyat teklif ediyorsunuz. Sonra kişi vermiyor. Kişiyi yalnız bırakıyorsunuz.

Çaresiz kalıyor, getirdiği malı satmak zorunda. Sonra en yüksek fiyatı veren kişiye razı oluyor. Elli lira verene de hayır dedikten 10-15 dakika sonra babamdan daha genç bir adam bize yaklaştı. Dedi ki, “Ağabey, ben bu koyunu almaya geldim.” Babam dedi ki, “Ne kadar para veriyorsunuz?” Adam, “Ağabey, ben bu koyuna yetmiş lira veriyorum.” dedi. Rahmetli babam “olmaz” dedi. Adam, “Nasıl yani ağabey, ben buna çok fazla para verdim?” deyince babam, “İşte o da olmaz. O fiyat da fazla olur bu koyun için. Çünkü bu koyunun hakkı elli beş liradır” dedi. “Elli lira verdikleri için vermedim. Bana elli beş lira verirsen sana bu koyunu veririm.” dedi. Adam, “Ağabey, yetmiş lira veriyorum, nasıl reddedersin?” deyince babam, “Hakkı değildir, ben onu alamam!” dedi.

Adalet, bu koyun için elli beş lira vermeyi gerektiriyor; yetmiş lira da değil elli lira da değil. Adam ne yaptı biliyor musunuz? “Ben hakkımı helal ediyorum, ben bu parayı vereceğim.” diyerek ısrarla babamı razı etti ve yetmiş lira vererek o koyunu aldı götürdü. Babam ona şöyle söyledi: “Bu koyun kuzulamaz, kısırdır. Satarsan lütfen alıcısına söyle. Ayrıca bu koyun yetmiş lira etmez zarar edersin.” Adam da “Ben bu koyunu götürüp keseceğim, etinden faydalanacağım.” dedi. Babama dedim ki: “Baba, yetmiş lira iyi bir para. Neden elli beş lira istedin?” Babam da “Oğlum adalet, bu koyunun elli beş liraya satılmasını gerektiriyor. Bunu unutma. Adalet, hak edene hakkını vermektir. Herhangi bir şeye hakkını teslim etmektir. Eğer yıllar geçecek ve yaşayacaksan unutma ki hak ettiğinden fazlası ya da azı zulümdür. Mutlaka hakkını vereceksin.”

İrfan, Hz. Adem’le başladı

Bugün en basitinden sosyal medyada kişiler hakkında atılan ufacık bir tweetin dahi hakka tecavüz ediyorsa ne kadar büyük bir sorumluluk olduğunu gençlerimiz, insanlarımız öğrensin. Neyimeciliğin, laf taşımacılığın, dedikodunun bugünkü modern dünyada artık ellerimizdeki telefonlara taşındığını çocuklarımıza, gençlerimize öğretin. Hak yemek ya da adaletsizce davranmak sadece bir koyunu fiyatından düşüğe almak değildir. Kalbimizdeki düşüncelerden onları uygulamaya koyduğumuz anda gerçekleşen bütün eylemlerimize kadar, o eylemlerden onların yansımaları olan dış toplumdaki bütün dalgalanmalara kadar her hâlimizin adalet ve merhamet merkezinden bize sevap ya da günah olarak döneceğini bilmemiz lazım. O yüzden diyorum ki medeniyetimizin kavramlarına yeniden yönelmek gerek.

Bizim adalet ve merhamet merkezimizin manasının, adalet ve merhamet timsali olan Peygamberimizin ve onun bize getirdiği öğretinin nereden kaynaklandığını, ne-reye dayandığını kısaca ifade etmek istiyorum. Rahmetli Aliya İzzetbegoviç “Doğu Batı Arasında İslam” adlı eserinde,

“Medeniyet, kültür ve irfan, Cenab-ı Hak’la Hz. Âdem arasındaki ilk konuşmayla başladı” demiştir. Geçenlerde bir yerde bana bir soru sordu birisi. “Hocam helva ne zaman icat edildi? Hz. Âdem helvayı biliyor muydu?” Dedim ki, “Hz. Adem’e Esmâ’yı öğretmişti Cenab-ı Hak. Allah ‘şu isimleri öğrettim’ demi-yor. ‘Esmâ’yı öğrettik ona’ diyor. Ben inanıyorum ki helva da o isimler içerisinde vardı. Kâinatı yaratanın Hz. Adem’e öğrettiği isimler birkaç isimden mi oluşuyor zannediyorsunuz? Adaleti, merhameti, aklınıza gelen bütün güzellikleri öğretti ve Aliya İzzetbegoviç’in dediği gibi irfan orada başladı. Adalet, merhamet, bütün kavramlar ve ilimler orada başladı.

Bugün pozitivism adına, ilim yapmanın adına, bilimle uğraşmanın adına; merhameti, adaleti bir tarafa bırakın; hakkaniyeti, Cenab-ı Hak’kın varlığını devre dışı bırakan agnostisizmin, pozitivism ve Cenab-ı Hak’ka muhalif davranan bütün bilim anlayışlarının aslında ne kadar büyük bir yanılgı içinde olduklarını burada görmek mümkün. Çünkü bilim, ilim dediğimiz şey de Hz. Adem’in öğrendiği Esmâ ile başladı. Oraya kadar gidiyor mesele ama oradan bize gelen iki husus daha var ki çok önemli: birisi merhamet, birisi adalet. Diğerlerinin yanında son derece önemli olan iki kavram.

Toprak ve ateş medeniyeti

Peki bunları ne ile ifade ediyoruz? Başka iki kavram olan toprak ve ateşle. Çünkü medeniyet Hz. Adem’le başladı ama sonra ikiye ayrıldı: Toprak medeniyeti ve ateş medeniyeti. “Allah’ın indinde en şerefli olanınız O’na en yakın olanınızdır” diye buyuran ve İslam’ı Hz. Adem’den bugüne kadar tek din olarak insanlığa göndermiş olan Rabbimiz, üstünlüğün ölçüsünü kendisine yakınlık olarak koyarken Hz. Adem’in öğrendiği Esmâ’dan dolayı Allah’ın buyruğuyla melekler ona secde ettikten sonra secde etmeyenin teorisi neydi? “Ben ateşten yaratıldım ve ondan üstünüm” teorisiydi. Üstünlüğün ölçüsü Allah’ın indindedir. Yaratan koyabilir üstünlük ölçüsünü.

İnsanlığın garabet haline bakın ki aziz dostlar, bilgisayar ya da buzdolabını yapan mühendisler dahi A, B, C sınıfı diye üzerine yazarken, “Bu diğerlerinden daha iyidir, daha az enerji tüketir” diye küçücük tanımlamalarla kendi eserlerini üstünlüğe tabi tutarken; Allah’ın, yarattıkları arasındaki üstünlük ölçüsünü koyamayacağını zannedenler ne kadar büyük bir yanılgı içerisinde dirler. İşte bu yanılgının kaynağı, Allah’ın koyduğu üstünlük ölçüsünü reddedip kendi ölçüsünü koyan şeytana kadar uzar ve onun yaratıldığı ateş o yüzden bizim karşıımızdaki medeniyetin zulmüne, haksızlığına ve bütün insanlığı yakıp yıkan çehresine dönüşmüştür.

Bizim medeniyetimiz neden toprak medeniyeti olarak merhamet medeniyetidir? Çünkü toprak merhametlidir. Çünkü toprak yeşertendir, verimlidir, huzurdur. Ateşle karşılaştığımızda yakan, tüketen, eriten değildir. Çoğaltandır, ortaya koyandır. Mesela bir salonu ateşle doldursak kim durabilirdi? Çünkü ateş yakar, eritir. Ama toprakla doldursaydık çıkar üzerinde otururduk. Toprakla ateşin farkı budur. Hz. İbrahim’le Nemrut’un farkı da böyleydi işte. Birisi ateş medeniyetinin kralıydı, diğeri toprak medeniyetinin peygamberiydi. Biri yakmak ve ortadan kaldırmak üzere zulme tevessül ederken, öbürü inandığı Rabbimizin yoluyla ateşin içinde güle dönmüştü. İşte Peygamberimiz bu yüzden gül ile sembolize edilmiştir. Çünkü kokusu güldür. Kendisi, ha-yatı, sundukları güldür. Ama onun karşısında yakan, yıkan, tüketen ve ateşe atan bir medeniyet; Hz. Adem’den bize kadar maalesef adaletsizliği, merhametsizliği bayraklaştırmış ve bugüne getirmiştir.

Zulüm adına dil inşa ettiler

Bu kardeşinizin medeniyet konferanslarında uzunca anlattığı bu iki ana kol yani ateş ve toprağın insanlığa getirdiği öyle örneklerle ifade edilebilir ki, tüyleriniz diken diken olur. Hatta size şu kadarını söyleyeyim; gençlerimizin, insanlığın büyük kısmının iletişim dilini belirleyen batı iletişim fabrikasının, batı iletişim tanklarının, batı iletişim silahlarının, çünkü onlar bombalardan daha büyük silahlardır ve o silahların, televizyonların, filmlerin, Hollywood’un insanlığın efkar-ı umumiyesindeki dili nasıl bozduklarını gördüğünüzde tüyleriniz diken-diken olacaktır. Bu dili haksızlık adına, umursamazlık adına, zulüm adına öyle bir bozuyorlar ki, dünyanın herhangi bir yerinde algı oluşturdukları bir millet grubu öldürüldüğünde ona sevinen bir insanlığı karşınızda buluyorsunuz.

Hâlbuki bizim toprak medeniyetimizin insana bakış açısı, Şeyh Galip’in şu mısralarında bayraklaşır: Hoşça bak zâtına kim zübde-i âlemsin sen. Merdüm-i dîde-i ekvân olan âdemsin sen. (Kendine iyi bak; sen yaratılmışların göz bebeği olan insansın ve sen küçük bir kâinat numunesisin. Şeyh Galip’in bu mısralarının kaynağı, Kur’an-ı Kerim’de Rabbimizin bize beyan ettiği, “Bir insanı haksız yere öldürmek bütün insanlığı öldürmeye denktir” ayetidir. Bir insana hayat vermek de bütün insanlığa hayat vermekle eşdeğer tutulmuştur. Şeyh Edebalı’nın bu topraklarda, “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” demesinin sebebi budur. Ertuğrul Gazi’nin Bilecik’te önce Hristiyanlara su kuyusu açmasının sebebi işte tam da budur. Bize hiçbir insan grubu barbar ya da zalim diyemez. Benim devletim olan Osmanlı yüzyıllarca gittiği hiçbir yerde kadınlara, çocuklara, suçsuzlara, masumlara dokunmamıştır. Teslim olanları, koskoca Prut Savaşı ve Prut Antlaşması’nı düşünün, ki teslim olanlar bir ordu bile olsa serbest bırakmış bir medeniyetin insanlarıyız biz.

İşte bu, bizim inancımızın adaleti ve merhameti nasıl temsil ettiğini gösterir ve o kadar manidardır ki toprak medeniyetiyle ateş medeniyetini bir araya getirdiğinizde adeta İmam Gazali'nin "kemale ermeyen zevale erer" sözünü hatırlarsınız. Çünkü bizim medeniyetimiz insanı kemale erdiren, ateş medeniyeti ise insanı zevale erdiren, bataklığa ve batmaya götüren bir medeniyettir. Siz zevale erdiren bir düşüncede adalet arayamazsınız. Merhamet arayamazsınız. Bu yüzden batıdan merhamet bekleyenler her zaman yanılmışlardır. Bundan sonra da yanılacaklardır.

Çünkü onlar ateşi ve ateş medeniyetini temsil ediyorlar.

Çıkarı için mücadele eden insanlık

"Benim Suriye'de çıkarlarım yoktur, o nedenle Suriye'ye girmiyorum" diyen ABD'yi sadece bu sözden bile yola çıkarak anlayabilirsiniz. Çıkarları için müdahale eden, çıkarları olmadığına insanları huzursuzlukla, zulümle baş başa bırakan; aynı zamanda çıkarları için müdahale ettiklerinde de zulmü, haksız yere insanları telef etmeyi birinci derecede araç olarak kullanan gözümüzde büyüttüğümüz bir büyük dünya devletinden söz ediyorum.

Onların ateş medeniyeti olarak insanlara neler yaptığını Hollywood'dan aldığımız bir örnek filmle size ifade edeceğim. Bakın adalet nedir, zulüm nedir; onlar nasıl, biz nasıl yapmışız bunu görelim diye söylüyorum. Misyoner bir filmi vardır, Hollywood yapmıştır. Filmlerde yıllardır inceleme yapıyorum çünkü oradaki ateş, silah çok daha büyük. Robert De Niro ve Jeremy Irons'un başrolünü paylaştıkları filmde bir Cizvit misyoner papazı, Cizvit inancını Amerikalılara anlatmak için Amerika'ya gidiyor. Amerikalı yerliler ne durumda biliyor musunuz? İnsan pazarında satılıyorlar. O zamanın büyük devletleri olan İspanya, Portekiz vesaire Amerikan yerlilerinden topladıkları insanları getirip pazarlarda satıyorlar kadın, çoluk-çocuk demeden.

Cizvit Papazı oraya gidip yerlileri Hristiyanlığa davet ediyor. Neden biliyor musunuz? Çünkü o zaman bir kanun var, "Bir Hristiyan köleleştirilemez." Bu papaz Hristiyan yapabildiği her insanı kölelikten kurtarıyor. Ah bir bilseydi ki o papaz kölelikten gerçek kurtuluşun İslam'la olduğunu. Çünkü senin Hristiyanlaştırmaya çalıştığın ülkede daha 1941'li yıllara kadar siyahi erkeklerle kadınlar otobüslerin arkasına binebiliyorlardı, önüne binemiyorlardı ama benim inancım Hz. Bilal'in göğsünden büyük taşları kaldırmış bir inançtır. Kölelik böyle kaldırılır ama bilmiyordu papaz. O günkü şartlarda gitti insanları Hristiyanlaştırmaya çalıştı. Peki sonuçta ne oldu? Karşısındaki güç toplanmaya başladı. Askerler, krallar, yöneticiler dediler ki, "Bu Cizvit ne yapıyor? Pazarımızı elimizden alıyor."

İşte hadise budur. Siz onlardan değilseniz ve çıkarlarına hizmet etmiyorsanız sadece onların pazarı olursunuz. Kanunu değiştiriyorlar. Yeni kanun çıkarıyorlar, "Bir yerli Hristiyan olsa bile

köledir.” Bu kanundan sonra yerliler kölelikten kurtulamıyorlar. Pazarlarda satılıyorlar. Peki ne yapıyor yerliler? Cizvit papazının önderliğinde kiliseden çıkarak toplu imhaya doğru yürüyorlar. Üzerlerine bombalar, mermiler düşüyor, yerle bir ediyorlar her yeri. Rivayetlere göre 70 milyon insan öldürülüyor. Böyle bir medeniyetin insanların yeryüzünde verebileceği merhamet ve adalet dersi yoktur.

Büyükler geçiyorsa adalet yoktur!

Çok net bir şekilde tüm konferanslarımda açıkça söylüyorum, batının tarihini iyi bilmemiz lazım. Biz bilmediğimiz için onlar bizim tarihimizi bile bize çarpıtarak anlatıyorlar çünkü. Kendi tarihimizi iyi bilmemiz gerekiyor. Onların bu yaptıkları karşısında bizlerin neler yaptığını bilmemiz lazım. Adaletle ilgili en önemli sözlerden birisini Alman sosyolog şöyle söylüyor: Adaletin hâkim olmadığı ülkelerde kanun, büyük sineklerin delip geçtiği, küçük sineklerin takılıp kaldığı ağa benzer. Bir ülkeyi değerlendirmek istiyorsanız, büyüklerin kanunları delip geçip geçmediğine bakacaksınız.

Eğer büyükler kanunları delip geçiyorlarsa bilin ki orada adalet yoktur. Bu benim ülkem de olsa böyledir. Küçükler takılıp kalıyorsa, büyükler her gün delip geçiyorsa; ah vah edinin, dövünün, ellerinizi dizlerinize vurun çünkü orada adalet yoktur. İşte yerlilerin imha edilmesinin sebebi de budur. Büyükler delip geçtiği, küçükler takılıp kaldığı için binlerce insan, pazarlarda satılmıştır. Silkinmeli ve ayağa kalkmalıyız. İmam hatipler olarak bunu en başta temsil etmesi gerekenler de bizleriz. Bunun başka hiçbir yolu olduğunu düşünmüyorum.

Medeniyet 3 seviyede ortaya çıkar

Bizim medeniyetimizin ilmi açıdan nerede olduğunu bilmek de son derece önemlidir. İlmi seviye üçtür; dördüncüsü Allah’a aittir. **Birinci seviye müşahede alanıdır** yani gözlem alanı. Diğer canlı varlıklarla eşit yaşadığımız alan. Bakarız, görürüz, yeriz, içeriz, uyuruz, bağırırız, akşam olur yatağımıza gideriz, evimize gideriz. Kusura bakmayın köstebek de tilki de kuş da kedi de bunu yapar. Karınlarını doyurmak isterler, yuvalarına sığınmak isterler. Yılan dahi akşam olunca gidip deliğine girer ve sığınmaya çalışır. Müşahede alanında biz diğer canlı varlıklarla eşitiz.

Onun bir üst seviyesi ancak insanlığa ilk adımdır o da **muhakeme alanıdır**. Allah’ın bize verdiği akılla muhakemede bulunmak; bilgiyi ayıklamak, doğrulamak ve yanlış şeyleri kendimizden ayıklamak, akılla hareket etmek. Eğer akılla hareket edebilirsiniz ve bilgiyi akılla tasvip ederseniz ilim yapmış olursunuz. Ben bir bilim adamı olarak da yıllardır muhakemeyi

kullanarak ekibimizle birlikte çeşitli çalışmalar yapıyorum. Bildiriler hazırlıyorum, makaleler yazıyorum. Alanımızla ilgili daha birkaç gün önce kongre vardı. Kongrede açılış oturumunda konuştum. İşte biz bunları da muhakeme alanıyla yapıyoruz ama orada kalp yok, kalp henüz devreye girmedi.

Peki üçüncü alan nedir aziz dostlar? O da **mükaşefe alanıdır** yani kalbin keşif alanı. Eğer bir insan müşahedededen muhakemeye, muhakemeden de mükaşefe alanına geçemiyorsa İmam Gazali'nin söylediği o kemale erme çizgisini asla yakalayamaz. Mükaşefe nedir peki? Kalbin keşfidir; sezme, hissetme, hissetmektir. Batının yüzyıllar sonra duygusal zekâ dediği hakikatin, bizdeki karşılığıyla çok daha geniş hâlidir. Onlar daha yeni keşfettiler duygusal zekâ diye bir şey olduğunu. Ama bizim medeniyetimizde, özümüzde Hz. Adem'den beri bu vardır. Onlar daha felsefede “sezgici felsefe” diye belki birkaç yüzyıldır üzerinde duruyorlar. Bizde ise binlerce yıldır var bu. Kalp devreye girmeden adaleti sağlayamazsınız çünkü.

Mukaşefe: Müslümanın hayat bulduğu alan

Yine modern bilimin bahsettiği bir kavram var; empati. Kendinizi başkalarının yerine koymazsınız. “Acaba o bu haksızlığa muhatap olsaydı, ben bu haksızlığa muhatap olsaydım ne çekerdim?” diye düşünemezsiniz. Bütün zalimler, kalpleri mükaşefe alanına kapatmıştır. Bundan dolayı muhakemeci canavara dönüşmüşlerdir. Bu tarih boyunca böyledir. Yoksa Hitler milyonlarca insanı harcayıp en son suçu Almanların üstüne yıkmazdı. Stalin milyonlarca insanın kanına girmezdi. Bugünün zalimleri Orta Doğu'da, Afganistan'da, Müslüman coğrafyalarda binlerce insanın kanını akıtıp hiçbir şey olmamış gibi, aynı bir sırtlan gibi yuvalarına dönmezdi. İşte bu yüzden mükaşefe alanı bir Müslümanın hayat bulduğu alandır çünkü orada müşahede de muhakeme de kalp de duygu da Allah'ın verdiği zekâ da vardır. Bunların hepsi birlikte faaliyet gösterir. İşte siz orada zulmü, zulüm olmayandan ayıklarsınız. Orada merhameti yaşarsınız. Orada ayağını incittiğiniz karınca sizin kalbinize acı verir, daha da bırakın bir insanı ve bütün bir insanlığı. Bu üç alandan, batı medeniyetini muhakeme ettiğimizde, sadece ikisi batı medeniyetinde vardır maalesef. Çünkü batı medeniyeti rasyonel bir medeniyettir. Batı medeniyeti duygusal zekadan mahrumdur. Müşahede ve muhakemeyle yaşar.

Bunun için didaktiktir, buyurgandır, emir verir. Kalpten mahrumdur. Mahrum olduğu için batı medeniyetinin in-sanı ciddi manada terbiye eden hikâyeleri yoktur. Batı medeniyetinin hikâyelerine daldığımızda kanla ve zulümle karşılaşsınız. Öğretici hikâyesi çok azdır, uydurmadır. Ama bizim medeniyetimiz, bir kıssa anlatılır, hani kıssa-dan hisse deriz ya, kıssadan hisse tam da mükaşefenin adıdır ve aklınız, kalbiniz o kıssayı değerlendirip dersini alır. Bu nedenle bizde

masallar, efsaneler, hikâyeler, nasihatnameler, seyahatnameler, şiir, sözlü sanatların tamamı vardır. Ayrıca her biri kendi içinde belli bir ilmi seviyeyi de barındırır. Hem aklı, mükâşefeyi ve kalbi taşır hem de müşahededen dersimizi alırız.

Yuvarlak çizgilerin anlamı ne?

Peki bu nasıl yansımıştır çizgilere biliyor musunuz? Batı medeniyetinin çizgileri bu yüzden keskindir. Baktığımızda düz çizgilerdir. Bunu kılıçta bile görürsünüz. Batının kılıcı istavroz şeklindedir. Osmanlı'nın batıdaki lakaplarından birisi 'eğri kılıç'tır. Bizim kılıcımız bile mütevazidir. Boyun bük müştür Allah'a. Çünkü benim askerim nefis için çalmaz kılıcı. Şahsı için kullanmaz, Allah içindir o kılıç. O bile mütevazidir, boynunu bükür. Çünkü akıncı o kılıcı salladığında "Allah" der. O kılıç "Allah" derken küffarın boynuna inerken bile teslimiyet içerisindedir. Bu nedenle Hz. Ali, yüzüne tüküren şahsı öldürmekten vazgeçmiştir. "Seni öldürseydim nefsim için öldürmüş olacaktım ama benim amacım seni Allah için öldürmekti" demiştir.

Bu nedenle camilerimiz bile yuvarlak çizgilerle doludur. Kubbelerimiz, minarelerimiz, şerefelerimiz, pencerelerimiz, kapılarımız. Ben Erzurumluyum. Çifte minarelere gittiğinizde küçük yuvarlak kapılar bulursunuz. Sormuştu bir Amerikalı bana, "Bu kapıların manasını biliyor musun?" diye. "Bilmiyorum" demiştim. Sonra açık bir şekilde öğrendim ki ilim tahsil edenler böbürlenmesinler, boyun eğmeyi öğrensinler diye onları o ufak kapılardan geçiriyorlar. Çünkü biz rükûa gideriz, secdeye gideriz. Kâinatın sahibine kul olmuşuz.

Dünyanın en özgür insanları aslında biziz, gidip de basit şeylere kul olamayız. Adaletsizliğe, merhametsizliğe ram olamayız. Biz bu yüzden medeniyetimizi çok iyi öğrenmeliyiz. Bu kardeşiniz şiiri, sanatı anlatırken de diyor ki, "Batının sanat anlayışı Aristo'nun 'mimesis' kavramına dayanır. Tabiatı taklitten doğar. Sanat, tanrı olduğu için tabiatı taklitten doğar. Oysa biz sanatı dahi Allah'ın sıfatlarından alırız. Bu nedenle bizim çizgilerimiz yuvarlaktır."

Kalbin çizgileridir işte yuvarlak çizgiler. Keskin çizgiler aklın çizgileridir çünkü akıl iki artı iki eşittir, dört der, beş demez. Cevaba beş diyen kalptir. Çoğaltır kendisinde, ikiyi alır üç-dört yaparak çoğaltır. Kalbin çizgileri yuvarlaktır. Bizim medeniyetimiz bu yüzden kalp medeniyetidir. İşte şimdi daha iyi anlıyoruz "Yürek Medeniyeti", "Kalp Medeniyeti" kitaplarının bu medeniyet için neden yazıldığını.